

Redaktørens forord

Redaktionen ønsker med dette nummer af *Dansk Sociologi* sine læsere en rigtig god sommer og tilbyder som altid en række interessante og læseværdige bidrag. De to første artikler beskæftiger sig med rekruttering og karriereveje for henholdsvis forskere og topembedsmænd i centraladministrationen. Disse to artikler og de to følgende bidrag demonstrerer endnu engang spændvidden i det sociologiske forehavende, idet den tredje artikel beskæftiger sig med rekonfigurationen af den homoseksuelle og den fjerde artikel med senmoderne familierelationer betragtet i et generationsperspektiv.

Heine Andersen konstaterer indledningsvis i sit bidrag "Forskere – rekruttering, karriere og social baggrund", at den sociale skævhed ved selektion til videregående uddannelser er veldokumenteret både i en dansk og international sammenhæng. Det er endvidere veldokumenteret, at gruppen af forskere i forhold til den samlede befolkning er meget skævt sammensat med hensyn til social oprindelse, idet forskere i langt større omfang har en far med en lang videregående uddannelse end i befolkningen som helhed. Til gengæld er chancen i det videre akademiske karriereforløb meget lidt belyst, hvad netop er ærindet i Heine Andersens bidrag, hvor den konkrete analyse er rettet mod danske forhold. Den gængse opfattelse af forskningsverdenens konkurrencesystem tilsiger, at inklusion og belønninger alene skal og bør være baseret på faglig meritering. Analysen påviser imidlertid en stærk indikation på socialt betinget selvselektion ved selve indgangen til en forskerkarriere med overvægt af ansøgere med baggrund i en kulturel overklasse, hvorimod den økonomiske overklasse ikke er overrepræsenteret. På de efterfølgende selektionstrin kunne der ikke påvises tilsvarende skævheder. En undtagelse udgør dog "Ung Eliteforskerpris", hvor der igen er en stærk overrepræsentation af unge fra den kulturelle overklasse. De konkrete fund diskuteres i forhold til forskellige teoretiske bud på forklaringen på chancen, der også dannede grundlag for de hypoteser, der afprøves i analysen.

Troels Magelund Krarup beskæftiger sig i sit bidrag "Den bureaukratiske elite – karriereveje og topposter i centraladministrationen" også med karriereveje, men – som titlen udsiger – til topposter i centraladministrationen. Der anlægges en Bourdieu-inspireret feltteoretisk tilgang og gennemføres en korrespondanceanalyse på et datamateriale vedrørende 122 topembedsmænd

og rådgivere for ministre. Analysen påviser en stærk social reproduktion af magtens felt i statens top, men også en stigende "djøficering" og politisering af centraladministrationen. Der udledes fire idealtyper til illustration af variationen i rummet for topembedsmænd: "Den klassiske embedsmand", "den moderne leder", "specialisten" og "den politiske rådgiver". Det konstateres, at den bureaukratiske elites magtbase har ændret karakter. Der kræves fortsat lang karriere internt i bureaukratiet for at opnå en toppost, men økonomiske, ledelsesmæssige og politisk betonede kompetencer spiller en stadig større rolle stillet over for klassiske kompetencer og dyder knyttet til specialviden, jura og neutralitet. De gjorde fund anskues i forhold til andre bureaukratiske eliter i Europa og den danske erhvervselite. Det påpeges, at den danske bureaukratiske elite minder om den tyske bureaukratiske elite med bred rekruttering og lille sektoriel cirkulation. Det konstateres endvidere, at i forhold til toppen af det danske erhvervsliv er der både forskelle og ligheder. Organisatorisk kapital har stor betydning for begge eliters vedkommende. Selektionen til erhvervseliten sker fortrinsvist i selve virksomhederne, hvor selektionen til den bureaukratiske elite i et vist omfang allerede finder sted i uddannelserne, uden at der dog kan tales om deciderede eliteuddannelser, som disse gør sig gældende i eksempelvis Frankrig.

Med det tredje bidrag ændres det faglige fokus betragteligt, idet *Michael Nebeling Petersen* i sin artikel "At forandre for at bevare – biopolitiske rekonfigurationer af den homoseksuelle" retter blikket mod synet på den homoseksuelle. Han finder, at den homoseksuelle fra at have været en dødens figur nu fremstår som en figur indskrevet i biopolitiken gennem familie, slægtskab og reproduktion. Afsættet er Foucaults biopolitik, queerteori (Butler) og hertil John D'Emilio og David Engs analyser af "the emergence of queer liberalism". Analysen inddrager dels Folketingets forhandlinger om homoægteskaber dels Tv-programmet *Hva' Bruden Ikke Ved*. Aflæsningen af realityprogrammet viser, at det homoseksuelle par her etableres som et traditionelt og genkendeligt par med en styrkelse af det heteronormative slægtskab til følge. Den nye homoseksuelle figur bliver tillige symbolet på det liberale fremskridt. Inddragelsen af Folketingets forhandlinger om homoægteskaber viser imidlertid, at diskursen om homoseksualitet, som denne fremstår i mainstream-TV, også ledsages af anderledes tonede diskurser i det politiske felt. Nebeling Petersen kan her påpege eksistensen af en både kulturkonservativ modstanderdiskurs med Jesper Langballe og Dansk Folkeparti som talerør og en juridisk-teknisk modstanderdiskurs repræsenteret af den daværende konservative justitsminister Lars Barfod og konkurrerende hermed en ligestillingsdiskurs repræsenteret af de øvrige partier i Folketinget.

Mai Heide Ottosens bidrag "Rigtige og forkerte familierelationer. Om sociale konstruktioner af genealogien" har som anført også familie og slægtskab som fokus. Ærindet her er imidlertid at se på, hvordan familier før og nu har håndteret kritiske begivenheder som uægte børn, skilsmisserelationer og gen-

forening af adoptivbørn. Der ses på skift i opfattelser af "rigtige familieband", og hvordan individer inkluderes eller ekskluderes som familiemedlemmer. Studiet er inspireret af den franske sociolog Daniel Bertaux, der har belyst, hvordan kulturelle værdier knyttet til familien transmitteres og brydes gennem generationerne. Heide Ottosens analyse er baseret på 44 familieberetninger indsamlet blandt midaldrende danskere og viser, at "rigtige" familieband omkring 1950 refererer til en normativ konformitet, omkring 1975 er den "rigtige" familierelation den autentiske, medens "rigtig" omkring år 2000 konnoterer til videnskabelig sandhed. Tiden omkring 1950 er "kernefamiliens gyldne tidsalder". Børn fra opløste ægteskaber bliver ikke uden videre accepteret som fuldgældige familiemedlemmer, når de via moderens nye ægteskab indtræder i nye familierelationer. Ugifte biologiske fædre er i et vist omfang ekskluderet fra familiesystemet. Tiden omkring 1975 er præget af "den patriarkalske families krise". Ægteskabsinstitutionen er under pres. Skilsmisserevolutionen løsner den enlige mor fra stigmatisering, og børn født uden for ægteskabet tilkendes en naturlig plads i familiesystemet. De tidligere "forkerte" fædre inkluderes i familien. Koden rigtig/forkert har ikke længere en moralistisk klangbund, men henviser nu til autenticitet. I det tredje og aktuelle tidsmæssige nedslag "det posttraditionelle familieskab" har "børn født uden for ægteskab" mistet relevans. Genealogien konstitueres på grundlag af fælles biogenetisk substans. Koden rigtig/forkert henviser nu til, om relationen er beviselig sand eller falsk og bliver således indskrevet i en bioteknologisk, videnskabelig diskurs. Ottosen konkluderer, at: "Det uforgængelige forældreskab er blevet opgraderet på bekostning af den udskiftelige parrelation, understøttet af bioteknologiske gennembrud og familierettens normative virkekraft, der disciplinerer biologiske forældre til samarbejde".

Således forhåbentlig inspireret til fortsat læsning af dette nummers artikler skal det blot konstateres, at nummeret som vanlig også rummer informative anmeldelser af sociologisk faglitteratur. Endeligt vil redaktionen gerne endnu engang sige tak til forfattere af artikler, anmeldere og reviewere for den uegennyttige indsats, som muliggør tidsskriftets eksistens. De ønskes som vore læsere – god sommer.

Allan Madsen